UUTISET

Kyläkauppa haluaa olla enemmän kuin hätävara

Kyläkauppapäivää juhlitaan lauantaina. Kauppiaalle tärkeintä olisi, että asukkaat kävisivät lähikaupassa muutenkin kuin hätämaitoa ostamassa.

HANNA KOIKKALAINEN

Utulassa asuva Arto Rapatti on Sanna Haakanan kaupan vakioasiakas. Rapatilla on samalla kylällä auto- ja pienkonekorjaamo.

Ruokolahti on pinta-alaltaan keskimääräistä hulppeampi kunta, mutta siellä on enää yksi kyläkauppa. Utulassa ovi käy, ja puolen kilometrin päässä asuva vakioasiakas **Arto Rapatti** astuu sisään. Tällä kertaa hänen matkaansa tarttuu parillakympillä leipää, maustepullo, sardiinipurkki, kolajuomaa ja vihanneksia.

”Olen yrittänyt toitottaa kyläläisille, että käyttäisivät omaa kauppaa enemmän. Samoin saisivat tehdä mökkiläiset, joita täällä on yhä enemmän. Kauppa on meille kaikille myös tapaamispaikka. Tuntuu vain, että mitä rikkaampi ihminen on, sitä halvempia palveluja hän hakee muualta”, Rapatti sanoo.

Hän itse ymmärtää kyläkaupan hinnoittelun, koska tavaroiden kuljettaminen maalle maksaa. ”Isot marketit voivat myydä joitakin tuotteita jopa alle tukkuhintojen saadakseen asiakkaita sisään ja ostamaan muutakin tavaraa.”

Miehensä kanssa Utulan kauppaa pitävä **Sanna Haakana** arvioi, että kylän noin 150 asukkaasta Rapatin kaltaisia vakioasiakkaita on kymmenisen prosenttia. Väki vähenee koko ajan, ja jäljellä olevista suurin osa kurvaa Tarmo-lähikaupan ohi marketteihin Imatralle lähes 50 kilometrin päähän.

”Monille olemme hätävara. He sanovat, että ei saa kauppaa lopettaa, maito loppui”, Haakana sanoo.

Hänen mielestään kyselytutkimuksissa ihmiset kannattavat kyläkauppoja, mutta tutkimukset eivät pieniä kauppoja pelasta. Ihmiset katsovat hintaa.

”Tilanne on mahdoton, sillä meille sisäänostohinnat ovat samoja, joilla isot marketit myyvät tavaraa ulos. S-ryhmä jyrää täällä mennen tullen.”

Kahvila on ollut kaupan pelastus

Helsingissä asuneet Sanna Haakana ja **Peter Kihl** tutkailivat ensin maaseudulta matkailuyritystä, mutta päätyivät lehti-ilmoituksen nähtyään ostamaan kyläkaupan reilu kymmenen vuotta sitten.

”Meidät otettiin todella hyvin vastaan. Pidimme kyläläisten kanssa palaverin, ja silloin he sitoutuivat käymään meillä kerran viikossa. Nyt taitaa olla, ettei siitä porukasta asioi kerran viikossa enää kukaan.”

Haakana paljastaa, että jo parin vuoden ajan on ollut ajatus panna pillit pussiin.

”Vielä emme ole sitä tekemässä. Asiakkaamme ovat todella kivoja, työpäivät ovat mukavia ja toimenkuva monipuolinen. Minäkin olen oppinut rautapuolen juttuja, aiemmin ei ollut tietoa kaivonrenkaista”, sairaanhoitajan koulutuksen saanut Haakana kertoo.

Kaupan pelastuksena on ollut kahvila keskiolutoikeuksilla ja raakapakastepullilla. Muiden töiden ohella Haakana toimii kahvilan tanssitapahtumien promoottorina ja soittelee artisteja keikalle viitisen kertaa vuodessa.

Lääkekaapin pito evättiin baarin takia

Koulutuksensa ansiosta Sanna Haakana olisi kaupan pidon ohella ihanteellinen ratkaisu vaikka lääkekaapin ylläpitäjäksi ja lähipiirin vanhusten lääkedosettien täyttäjäksi. Samalla voisi kuskata vanhuksille valmiin aterian.

Tosin nyt nuo ovat vain kyläkauppojen konseptinlaajennuksen ihannekaavailuja, sillä Utulan kaupan kahvilaan ei mahdu kunnon keittiötä. Sama ongelma on postipalveluilla: pakettiliikenne vaatisi tiloja.

Lääkekaapin Haakana kyllä yritti hommata, mutta sitä ei annettu, koska kaupan yhteydessä on baari. Sillä perusteella apteekkeja ei saisi olla taajamissakaan kuppiloiden läheisyydessä. ”Onhan se vähän ihme, että kyypakkauksia ei saa myydä siellä, missä kyitä on.”

> Onhan se vähän ihme, että kyypakkauksia ei saa myydä siellä, missä kyitä on.
>
> **SANNA HAAKANA**

Alkon tilauspalvelun Utulan kauppiaat saivat sillä ehdolla, että he itse hakevat tuotteet Alkon myymälästä. Matkaa sinne kertyy noin 40 kilometriä.

”Asiakkaan Alkolle maksamasta toimitusmaksusta jää meille pari euroa per tilaus.”

Unelmana viinitorni ja elokuvafestarit

Utulan kauppa osallistui pari vuotta kestäneeseen valtakunnalliseen Kyläkauppahankkeeseen, jolla Päivittäistavarakauppa ry selvitti kyläkaupan uusia toimintamalleja. Mukana oli yliopistoja ja muun muassa Alko, Itella, Veikkaus ja Kuntaliitto.

”Meille hankkeesta oli vain se hyöty, että Raha-automaattiyhdistys toi muutamaksi kuukaudeksi tänne pelikoneen. Kun hanke päättyi, peli lähti”, Haakana kertoo.

Hänelle riittäisi, että kyläläiset ostaisivat ruokansa pääosin omasta kaupasta.

”Vaikea on keksiä enää mitään ideaa, kun on monia asioita kokeillut ja huomannut, etteivät nekään ole auttaneet. Ehkä tässä on antamassa periksi.”

Kaksi unelmaa Haakana haluaa yhä toteuttaa:

”Viinitorni Saimaa-näkymällä olisi hieno, ja elokuvafestarit pitää vielä joskus järjestää.”

RIITTA RYYNÄNEN

Ideoita kyläpuotien pelastamiseksi on, mutta tukea ei

Postipaketteja, lääkkeitä, kotiapua ja ruoka-annoksia vanhuksille. Sivukirjasto ja kunnan piste infotauluineen sekä lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanotto.

Siinä muutamia ideoita, joiden avulla Suomen kyläkaupat voisivat säilyä hengissä. Tarvetta toiminnan laajenemiselle olisi, sillä kylien ikääntyvä väki tarvitsee monenlaista apua. Julkista liikennettä ei juuri ole, ja kunnalliset palvelut karkaavat yhä kauemmaksi. Tuohon rakoon kyläkaupat voisivat iskeä.

Päivittäistavarakauppa ry:n johtaja **Ilkka Nieminen** sanoo, että pienen kaupan laajeneva rooli vaatii yleistä asennemuokkausta, ennakkoluulottomuutta ja sääntelyjen keventämistä. Päinvastaista kehitystä on ollut kyläkaupan investointitukien lopettaminen noin vuosi sitten.

”Nyt kyläkaupan tyyppisen palveluverkon kehittämiseen ei yritystukia juuri myönnetä.”

Liikaa sääntelyä

Kaupan oheispalvelujen osalta ongelmia riittää ratkaistaviksi.

”Apteekin palvelupisteen avaamiseen tarvittava lupa maksaa apteekkarille 1 500 euroa, mikä tekee pisteen avaamisesta käytännössä kannattamattoman. Tällaisista sääntelyistä pitää luopua”, Nieminen vaatii.

Toki päivittäistavarakaupalle kävisi vallan hyvin sekin, että tavalliset itsehoitolääkkeet tulisivat yhtenä tavarana muiden joukkoon ruokakaupan valikoimiin Ruotsin ja Norjan malliin.

Samoin voisi tehdä Niemisen mukaan myös Alkon perusvalikoimalle. Tätä nykyä tilaajan pitää maksaa Alkon lähetyksistä 9 euron toimitusmaksu. Vähintään siitä pitäisi Niemisen mielestä luopua ja Alkon tehdä kaupparyhmien kanssa kuljetusyhteistyötä, kun kauppoihin muutenkin rahdataan jatkuvasti tavaraa.

Huone lääkärille?

”Ratkaisun avaimet ovat kaupalla, mutta muiden osapuolten, kuten kuntien, apteekkien ja Alkon pitäisi nähdä kyläkaupojen tärkeä merkitys”, Nieminen sanoo.

Hän esittää, että kyläkauppojen yhteydessä olisi kunnan palveluhuone, jossa sairaanhoitaja ja lääkäri kävisivät pitämässä vastaanottoa, ja kauppa saisi tilasta vuokratuloja.

”Kun ihminen joutuu pienenkin asian takia lähtemään taajamaan, tulee sieltä helposti hankittua päivittäistavaratkin. Vain ne palvelut pysyvät, joita oikeasti käytetään.”

RIITTA RYYNÄNEN

Joka vuosi katoaa 30 maaseudun kauppaa

Kannattaa tehdä ostoksensa kyläkaupassa, kun sellainen vielä on. Vuosittain kartalta katoaa kolmisenkymmentä maaseudun kauppaa. Syynä on isojen markettien ylivoima.

Vaikka Suomen myymälöistä vielä puolet on pieniä kauppoja, isot marketit saavat asiakkaiden rahoista pääosan. Ne haukkaavat lähes 80 prosenttia koko päivittäistavaramyynnistä.

Kyläkauppojen määrä on kymmenen viime vuoden aikana huventunut puoleen. Nyt niitä on maaseudulla enää noin 300.

Lauantaina valtakunnallinen Kyläkauppapäivä herättelee näkemään kyläkauppojen tärkeyden.

Parisataa pientä maaseudun ja haja-asutusalueen myymälää eri puolilla Suomea järjestää ohjelmaa päivän kunniaksi.

RIITTA RYYNÄNEN